

V Bruselu dne 24.6.2014
COM(2014) 387 final

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Nový program pro evropskou obranu

**Prováděcí harmonogram ke sdělení COM(2013) 542;
Směrem ke konkurenceschopnějšímu a účinnějšímu odvětví obrany a bezpečnosti**

1. Úvod

V červenci 2013 Komise předložila sdělení nazvané „Směrem ke konkurenceschopnějšímu a účinnějšímu odvětví obrany a bezpečnosti“ (COM(2013) 542) jako příspěvek na zasedání Evropské rady v prosinci 2013. Pro oblasti vymezené v tomto sdělení rovněž oznámila podrobný plán s konkrétními akcemi a časovým harmonogramem. Tato zpráva je naplněním uvedeného závazku.

Evropská rada ve svých závěrech z prosince 2013, které potvrdily i závěry Rady ze dne 25. listopadu 2013, uvedené sdělení uvítala a rozhodla se v červnu 2015 přezkoumat pokrok ve všech souvisejících oblastech. Komise využívá závěry Evropské rady jako základ pro sledování těchto cílů:

- vnitřní trh v oblasti obranného vybavení, na němž budou moci evropské společnosti svobodně a bez diskriminace působit ve všech členských státech,
- bezpečnost režimu dodávek v celé EU, při níž si mohou být ozbrojené síly jisty dostatečnými dodávkami za všech okolností a bez ohledu na to, ve kterém členském státě má jejich dodavatel sídlo,
- přípravná akce týkající se výzkumu v oblasti společné bezpečnostní a obranné politiky s cílem prozkoumat potenciál evropského výzkumného programu, který může v budoucnosti zahrnovat jak bezpečnost, tak obranu. Akce doplňuje využívání veškerých možností součinnosti mezi stávajícím civilním a obranným výzkumem,
- průmyslová politika, která podporuje konkurenceschopnost evropských průmyslových obranných odvětví a pomáhá za dostupné ceny zajišťovat veškeré kapacity, které Evropa potřebuje k zaručení své bezpečnosti.

V zájmu dosahování uvedených cílů tato zpráva stanoví plán činností uvedených ve sdělení. Zahrnuje širokou škálu akcí vycházejících z různých politik, které jsou však často navzájem provázány: například zlepšování bezpečnosti dodávek mezi členskými státy usnadní společností působícím v oblasti obrany přeshraniční přístup na trh, lepší normalizace podpoří interoperabilitu a otevřenost trhu, jednotná certifikace sníží náklady a posílí konkurenceschopnost průmyslu atd. Společně všechny tyto akce přispějí ke zvýšení efektivity evropského odvětví obrany a bezpečnosti, a tím posílí společnou bezpečnostní a obrannou politiku Unie (SBOP)¹.

Při přípravě i provádění těchto akcí bude Komise úzce spolupracovat s členskými státy, Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ) a Evropskou obrannou agenturou (EDA).

¹ Akce předpokládané v plánu nemají žádný dopad na rozpočet EU nad rámec přidělů již předpokládaných v oficiálních programech financování Komise a jsou slučitelné s příslušnými evropskými programy, které jsou obsaženy ve VFR 2014–2020. Každá akce uvedená v tomto plánu je v souladu a je slučitelná s příslušným finančním nástrojem zřízeným v mezích víceletého finančního rámce.

Znamená to pravidelná setkání na strategické úrovni s cílem sledovat celkové provádění plánu a konzultace na technické úrovni pro konkrétní akce. Souběžně bude Komise nadále pravidelně informovat členské státy prostřednictvím příslušných subjektů Rady, ředitelů pro obrannou politiku a agentury EDA. Budou probíhat pravidelné konzultace s Evropským parlamentem a průmyslem.

Evropská rada uznala potřebu větší evropské spolupráce v oblasti obrany, a to při plné doplňkovosti se Severoatlantickou aliancí (NATO). Prováděním uvedeného sdělení Komise přispěje ke spolehlivému průmyslovému základu této spolupráce.

2. Plán

2.1 Vnitřní trh

Monitorování trhu

Sledování trhu má zásadní význam jak pro zajištění řádného uplatňování směrnice 2009/81/ES o zadávání zakázek v oblasti obrany, tak pro vyhodnocování dopadu směrnice. Je také důležité měřit pokrok průmyslové politiky Komise v tomto odvětví.

Přístup a výstupy

Komise bude systematicky posuzovat veřejné zakázky zveřejňované v elektronické verzi Dodatku k Úřednímu věstníku Evropské Unie vyhrazenému pro veřejné zakázky (TED) a statistické zprávy zasílané členskými státy. To zahrnuje jak kvantitativní, tak kvalitativní analýzu. Souběžně bude Komise sledovat zakázky v oblasti obrany a bezpečnosti nezveřejňované ve věstníku TED, mimo jiné prostřednictvím specializovaného tisku a informací poskytovaných subjekty trhu.

Tyto činnosti pomohou zajistit řádné uplatňování směrnice 2009/81/ES. Vytvoří také základ pro zprávu o provádění směrnice, kterou má Komise zaslat Evropskému parlamentu a Radě do srpna 2016². V této zprávě Komise zhodnotí, v jaké míře „bylo dosaženo cílů této směrnice, pokud jde o fungování vnitřního trhu a rozvoj evropského trhu s obranným vybavením a evropské obranné technologické a průmyslové základny, s ohledem mimo jiné na situaci malých a středních podniků“.

Vyjasnění určitých výjimek

Správné používání výjimek z oblasti působnosti směrnice 2009/81/ES je pro její účinnost zásadní. V této souvislosti jsou zvláště významné zakázky zadávané veřejnou správou jiné veřejné správě (čl. 13 písm. f)) a zakázky zadávané na základě mezinárodních dohod (čl. 12

² Článek 73 směrnice 2009/81/ES.

písm. a)) a prostřednictvím mezinárodních organizací (čl. 12 písm. c), neboť se týkají důležitých částí trhu.

Přístup a výstupy

Zadávání zakázek veřejnou správou jiné veřejné správě: V prosinci 2013 Komise zahájila věcné šetření na téma zakázek zadávaných veřejnou správou jiné veřejné správě v Evropě. V dalším kroku Komise na podzim roku 2014 uspořádá dva semináře s členskými státy. Na základě toho Komise vypracuje pokyny k používání výjimky. Cílovým datem pro dokončení těchto pokynů je začátek roku 2015.

Mezinárodní ujednání a organizace: Práce na tomto vyjasnění začnou v roce 2015 a budou se řídit týmž přístupem. Doplní je přímé diskuse s agenturou NSPA (podpůrná agentura NATO) a organizací OCCAR (Organizace pro vzájemnou spolupráci v oblasti vyzbrojování). Cílovým datem pro dokončení těchto pokynů je konec roku 2015.

Kompenzace

Požadavky na ekonomické kompenzace jsou bez ohledu na to, jak jsou označovány, v rozporu se zásadami Smlouvy o EU i s účinnými metodami zadávání veřejných zakázek. Komise usiluje o rychlé postupné vyloučení této praxe a snaží se prosazovat jiná, nediskriminační opatření s cílem usnadnit přeshraniční přístup na trh pro malé a střední podniky.

Přístup a výstupy

Již několik let Komise s členskými státy spolupracuje na revizi vnitrostátních pravidel pro kompenzace. Tato činnost probíhala souběžně s prováděním směrnice o zadávání zakázek v oblasti obrany do vnitrostátních právních předpisů a pokračuje v těch členských státech, které své právní předpisy týkající se kompenzací dosud nerevidovaly. Souběžně bude Komise bedlivě sledovat postupy členských států v oblasti zadávání veřejných zakázek a v případě nutnosti zasáhne, aby předešla neodůvodněným diskriminačním požadavkům.

Komise bude rovněž prosazovat alternativy ke kompenzacím s cílem usnadnit přeshraniční přístup malých a středních podniků na trh. K dosažení tohoto cíle Komise v únoru 2014 uspořádala seminář se zúčastněnými stranami. Tento dialog bude pokračovat. V této souvislosti Komise předpokládá vytvoření poradní skupiny *ad hoc* za účasti členských států a průmyslu (systémoví integrátoři a malé a střední podniky), která by určila možnosti podpory přeshraničních dodavatelských řetězců. Komise bude rovněž zvláště monitorovat používání ustanovení směrnice 2009/81/ES o subdodávkách. Podněty ke zlepšení přístupu na trh pro malé a střední podniky mohou být předloženy Evropské radě v červnu 2015.

Bezpečnost dodávek

Bezpečnost dodávek je zásadní jak pro účinnost ozbrojených sil, tak pro řádné fungování vnitřního trhu. Jedná se o obecný pojem, který může zahrnovat širokou škálu různých průmyslových, technologických, právních a politických aspektů.

Přístup a výstupy

Plán komplexního celounijního režimu bezpečnosti dodávek: V souladu se sdělením a s požadavkem Evropské rady, aby „s členskými státy a ve spolupráci s vysokou představitelkou a Evropskou obrannou agenturou vypracovala plán komplexního celounijního režimu bezpečnosti dodávek“, Komise:

- a) zhodnotí oblasti, které by takový režim měl zahrnout, a stávající nástroje bezpečnosti dodávek;
- b) povede rozsáhlé konzultace s členskými státy;
- c) určí možné akce v oblastech: 1) dodávek mezi členskými státy; 2) dodávek členskými státy ze třetích zemí a 3) kontroly průmyslových a technologických aktiv v EU, která všechna představují klíčové prvky komplexní bezpečnosti režimu dodávek.

Plán bude pro Evropskou radu dokončen v červnu 2015, a to souběžně s těmito akcemi:

Transfery v oblasti obrany: Směrnice 2009/43 zavedla licenční systém, který usnadňuje pohyb zboží pro obranné účely v rámci vnitřního trhu. V lednu 2014 Komise zahájila provádění studie na téma možných způsobů podpory využívání hlavních nástrojů směrnice (obecné licence a certifikace společností v odvětví obrany) orgány členských států a průmyslem. V rámci prvního kroku Komise rozšířila oblast působnosti databáze Certider³ s cílem umožnit členským státům lépe informovat zúčastněné subjekty o certifikovaných podnicích a vydaných obecných licencích. Komise navrhne další opatření s cílem posílit provádění směrnice na základě výsledků studie, které se očekávají v červenci 2014.

Komplexnější hodnocení směrnice bude zahájeno začátkem roku 2015. Toto hodnocení se stane základem zprávy o provádění směrnice, kterou má Komise zaslat Evropskému parlamentu a Radě do června 2016.

Kontrola aktiv: V oblasti obrany a bezpečnosti může mít kontrola průmyslových a technologických aktiv zásadní význam pro kritické funkce z hlediska bezpečnosti dodávek. Některé členské státy mají k dispozici mechanismy pro kontrolu investic v tomto odvětví. Čistě vnitrostátní přístup však může bránit přeshraniční spolupráci průmyslu a otevírání trhů členských států s obranným vybavením hospodářské soutěži v rámci EU. Prohloubení vnitřního trhu tedy může vyžadovat evropský přístup. Ten může být zapotřebí i k zajištění odpovídající úrovně evropské autonomie v oblasti obrany a bezpečnosti.

Na tomto základě Komise vydá zelenou knihu o případných nedostatcích stávajícího systému kontroly aktiv a bude zkoumat možnosti celounijního opatření, včetně mechanismů

³ Rejstřík certifikovaných podniků v oblasti obrany (Certider). Více informací viz: <http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/certider/>

oznamování a konzultací mezi členskými státy. Cílovým datem pro přijetí zelené knihy je konec letošního roku.

Komise hodlá od samého počátku zapojit zúčastněné subjekty a vést s nimi rozsáhlé konzultace již ve fázi příprav zelené knihy.

2.2 Podpora konkurenceschopnějšího obranného průmyslu

Normalizace a certifikace

Komise podporuje Evropskou obrannou agenturu při vypracovávání jednotného přístupu k normalizaci a certifikaci. Tato činnost musí probíhat ve shodě s členskými státy, při plném respektování jejich státní svrchovanosti, a musí být zajištěno, že nebude docházet k žádnému zdvojování činností s NATO.

Přístup a výstupy

Normalizace: Agentura EDA po konzultaci s Komisí připravuje nový postup vývoje norem v oblasti obrany a hybridních norem v Evropě, které strukturovaně a nebyrokraticky propojí stávající vnitrostátní, evropské a mezinárodní mechanismy normalizace (např. mechanismy NATO). Tato metodika se opírá o proaktivní přístup s využitím vnitrostátních odborníků, kteří sledují vývoj normalizace v oblasti evropské obrany a vydávají doporučení k řešení aktuálně vzniklých konkrétních problémů. Komise se na tomto procesu podílí svými odbornými zkušenostmi v oblasti civilní normalizace.

Komise rovněž určí jednotné normy, které mohou podpořit evropské projekty v konkrétních oblastech. Například ve společném prostředí pro sdílení informací (Common Information Sharing Environment, CISE) pro námořní oblast EU (blíže viz oddíl 2.4) jednotné normy stanoví společný datový model nutný k zajištění účinné komunikace mezi jednotlivými vnitrostátními informačními systémy námořního dohledu.

Certifikace: Komise bude ve spojení s Evropskou agenturou pro bezpečnost letectví (EASA) pokračovat v podpoře agentury EDA a členských států při harmonizaci vojenských požadavků na letovou způsobilost, aby tak v co největší míře dosáhla sblížení systému vojenské certifikace s platnými civilními požadavky. Komise bude spolu s agenturou EASA nadále povzbuzovat k využívání civilních zkušeností a norem agentury EASA v procesu certifikace vojenských výrobků, a to ve spolupráci s agenturou EDA a členskými státy.

S cílem snížit náklady, vyhnout se zdvojování a usnadnit společný provoz civilních a vojenských letadel v nerozděleném vzdušném prostoru by mohla být agentura EASA pověřena jednotnou evropskou civilní certifikací určitých vojenských výrobků, pokud si to budou výrobci a členské státy přát, zatímco členské státy budou nadále odpovídat za certifikaci palubních vojenských systémů.

Komise v koordinaci s agenturou EASA na základě žádostí ze strany průmyslu vymezí určité pilotní případy pro zapojení agentury EASA do oblasti civilní certifikace výrobků dvojího užití, které povede k nákladově efektivnějšímu a jednoduššímu přístupu. Jde například o určité dálkově řízené letadlové systémy (RPAS), které představují stále důležitější součást budoucích leteckých výrobků⁴. Kroky směrem k takovému přístupu budou vycházet z analýzy proveditelnosti s cílem prozkoumat důsledky pro agenturu EASA v oblasti zdrojů, jakož i právní a bezpečnostní aspekty vyplývající z rozdělení odpovědnosti mezi civilní orgány a orgány EU a mezi vojenské a vnitrostátní orgány.

Suroviny

Přístup k surovinám představuje pro evropské hospodářství stále naléhavější problém. Ten má řešit surovinová strategie EU, která zahrnuje nedávno revidovaný seznam kritických surovin⁵.

Přístup a výstupy

Mnohé z těchto materiálů, například prvky vzácných zemin a germanium, jsou rovněž nepostradatelné jako vstupy pro aplikace v oblasti obrany (např. laserové navádění). Komise bude tudíž sledovat suroviny kritické pro odvětví obrany. Tuto analýzu provede Společné výzkumné středisko Komise v úzké spolupráci s agenturou EDA a průmyslem. Očekává se, že analýza bude dokončena do poloviny roku 2015 a mohla by připravit podmínky pro budoucí politické akce v této oblasti.

Malé a střední podniky, klastry a regiony

Evropská rada podtrhla význam podpory regionálních sítí malých a středních podniků a strategických klastrů. Komise zavede opatření na podporu těchto cílů.

Přístup a výstupy

Práce v této oblasti bude probíhat v úzké koordinaci s činnostmi týkajícími se malých a středních podniků, které jsou uvedeny v kapitole této zprávy věnované vnitřnímu trhu. Komise využije svou síť Enterprise Europe Network a Evropské strategické partnerství pro klastry, financované v rámci jejího programu COSME⁶, aby podpořila zprostředkovatelské akce, vytváření sítí a nalézání nových obchodních partnerů v rámci EU i ve třetích zemích.

⁴ Jedná se o součást širšího kontextu práce Komise v této oblasti, která má vytvořit rámec pro provoz civilních dálkově řízených letadlových systémů podle sdělení Komise ze dne 8. dubna. S ohledem na tento cíl bude Komise podporovat plné využívání nástrojů EU, aby zajistila komplexní přístup, maximalizovala součinnost a umožnila bezpečně začlenění uvedených systémů do nerozděleného vzdušného prostoru.

⁵ COM(2014) 297.

⁶ COSME – konkurenceschopnost podniků a malých a středních podniků – s rozpočtem 2,3 miliardy EUR na období 2014–2020.

Komise vyjasní podmínky, za nichž lze využívat evropské strukturální a investiční fondy (ESIF) k podpoře projektů dvojího užití, a to jak z hlediska investičních projektů (Evropský fond pro regionální rozvoj – rozpočet ve výši 140 miliard EUR), tak i dovedností (Evropský sociální fond – rozpočet ve výši 74 miliard EUR).

Kromě toho Komise podpoří žádosti přeshraničních klastrů a sítí v rámci programu evropské územní spolupráce s celkovým rozpočtem ve výši 8,7 miliardy EUR (2014–2020).

Je na společnostech, klastrech a regionech, aby se těchto příležitostí chopily. Komise nicméně v těsné spolupráci s agenturou EDA a sdružením regionálních rozvojových agentur (EURADA):

- bude zvyšovat povědomí o těchto příležitostech pomocí cílených akcí. První setkání se uskutečnilo dne 12. května v Bruselu a druhé se bude konat v listopadu 2014,
- v červenci 2014 zveřejní příručku s pokyny pro regionální orgány a malé a střední podniky, v níž vyjasní možnosti využívání fondů ESIF k podpoře projektů dvojího užití,
- podpoří vznik regionální sítě týkající se obrany v návaznosti na dosavadní činnost ve spolupráci se zainteresovanými regionálními orgány a klastry s cílem vybudovat mechanismus pro sdílení osvědčených zkušeností ve věci přístupu k fondům ESIF a začleňování obrany do inteligentních specializovaných strategií.

Konečným cílem těchto opatření je zvýšit míru úspěšných žádostí malých a středních podniků a klastrů činných v oblasti obrany o financování EU u projektů dvojího užití, zejména v rámci fondů ESIF a programu COSME. To by naopak mělo pomoci lepšímu začlenění malých a středních podniků do celounijních klastrů a souvisejících odvětví, jehož důsledkem bude diverzifikovanější dodavatelský řetězec.

Dovednosti

Úspěch evropského odvětví obrany závisí na udržení pracovníků s klíčovými dovednostmi a na náboru zaměstnanců s dovednostmi potřebnými pro budoucnost. Konkurenční výhodu může tomuto odvětví přinést i posílená mobilita pracovníků v EU. Některé oblasti již nyní pociťují nedostatek určitých kvalifikací v důsledku odchodu pracovníků do důchodu a problémů s oslovováním nově kvalifikovaných odborníků.

Přístup a výstupy

Většina dovedností požadovaných v oblasti obrany je podobná dovednostem potřebným v ostatních průmyslových odvětvích. To nabízí široké možnosti využití nástrojů EU, které byly původně koncipovány pro civilní odvětví.

Komise bude zejména prosazovat využívání programů „aliancí pro dovednosti v odvětví“ a „znalostních aliancí“ ze strany podniků a vzdělávacích zařízení v oblasti obrany. Využije k tomu tyto prostředky:

- komunikační kampaň na téma financování EU pro iniciativy související s dovednostmi. Kampaň bude připravena ve spolupráci s agenturou EDA a příslušnými subjekty včetně Evropské asociace pro letectví a průmysl obrany (ASD) a evropského odborového svazu IndustriAll,
- podporu využívání fondů ESIF na odbornou přípravu a rekvalifikaci pracovníků, zejména se zaměřením na potřeby v oblasti dovedností a předvídání restrukturalizace. Na tuto problematiku upozorní pokyny ve výše uvedené připravované příručce pro regionální orgány a malé a střední podniky, a
- studii aktuální a budoucí poptávky po kvalifikacích a dovednostech v odvětví obrany, která bude zahájena v roce 2015 jako základ další činnosti v této oblasti.

Klíčovým cílem je dosáhnout společného pochopení aktuálních a budoucích potřeb dovedností v evropském odvětví obrany, aby bylo možné účinněji zacílit evropské, vnitrostátní a regionální politiky.

2.3 Využití dvojího výzkumného potenciálu a razantnější podpora inovací

Sdělení a závěry Evropské rady označily nedostatek investic do výzkumu a inovací za hrozbu pro dlouhodobou konkurenceschopnost evropského obranného průmyslu a obranné schopnosti Evropy.

Přístup a výstupy

Komise určila řadu způsobů, jak může podporovat výzkum související se SBOP. Tyto možnosti jsou uvedeny níže. Kromě toho Komise vypracuje systémy zadávání zakázek v předobchodní fázi, které bude možné ve vhodných případech použít k překlenutí mezery mezi výzkumem a trhem.

Výzkum s dvojitým užitím: Komise bude maximalizovat obousměrnou součinnost mezi civilním výzkumem v rámci programu Horizont 2020 a obranným výzkumem, koordinovanou agenturou EDA v rámci působnosti, který dovolují pravidla obou oblastí výzkumu. Za tímto účelem bude Komise rovněž zkoumat možnosti, jak rozšířit oblast působnosti a status stávající evropské rámcové dohody o spolupráci s agenturou EDA.

Na základě závěrů Evropské rady již Komise začala identifikovat řadu oblastí inovací a aplikací, k nimž přispívají klíčové základní technologie (KET), včetně celé škály civilních odvětví, o něž mají velký zájem odvětví obrany a bezpečnosti. Tato činnost naznačuje, že

existuje zřejmý potenciál pro zapojení odvětví obrany do širšího kontextu inovací a technologií. Komise zejména konzultuje skupinu na vysoké úrovni pro klíčové technologie⁷ (ta nedávno zřídila podskupinu pro potenciál dvojího užití klíčových technologií), jež má předložit zprávu do konce roku 2014.

Přípravná akce: Účelem přípravné akce je doložit přidanou hodnotu přínosu EU v nových oblastech výzkumu a doplnit tak civilní výzkum související se SBOP, který probíhá v rámci programu Horizont 2020. Přípravná akce bude trvat nejvýše tři roky. Celková částka financování bude záviset na rozpočtových zdrojích dostupných v okamžiku přijetí a bude muset dodržet horní hranice pro přípravné akce stanovené ve finančním nařízení (EU) č. 1081/2010. V případě úspěchu položí přípravná akce základ pro případné výzkumné tématu související se SBOP, které by mohlo být financováno v příštím víceletém finančním rámci. Ačkoli toto financování nemůže nahradit vnitrostátní investice do výzkumu a vývoje v odvětví obrany, mělo by podpořit součinnost s výzkumným úsilím jednotlivých států a povzbudit průmyslovou spolupráci.

Oblast působnosti přípravné akce bude vymezena po konzultaci s členskými státy, Evropským parlamentem, agenturou EDA, ESVČ a průmyslem. Úspěšná přípravná akce bude muset zohlednit specifické rysy výzkumu souvisejícího s oblastí obrany, a to včetně oblastí a modelů výzkumu, práv duševního vlastnictví, důvěrnosti výsledků, spolufinancování a pravidel pro účast a úlohy členských států. Současně bude muset zajistit, aby byla atraktivní pro zapojení průmyslu. Ústřední význam bude mít otázka řádné správy.

Komise je přesvědčena, že tyto zásady a konkrétní otázky týkající se přípravné akce by mohl posuzovat nezávislý poradní subjekt složený z činitelů přijímajících rozhodnutí a odborníků na nejvyšší úrovni. Tuto „skupinu osobností“ by tvořilo přibližně dvacet zástupců na vysoké úrovni z členských států, Evropského parlamentu, průmyslu a akademické obce.

2.4 Rozvoj schopností

Ve sdělení Komise upozornila na nutnost zabývat se celou škálou potřeb v oblasti schopností s cílem řešit četné problémy, s nimiž se Evropa nyní potýká. Ačkoli je tento úkol v první řadě povinností členských států a agentury EDA, Komise může významně přispět, a to v souladu se svými pravomocemi v oblasti nevojenské bezpečnosti (např. boj proti terorismu, ochrana vnějších hranic, námořní dohled a civilní ochrana).

Přístup a výstupy

Společné posouzení potřeb schopností: Komise s vysokou představitelkou a agenturou EDA provedou společné posouzení potřeb schopností dvojího užití pro bezpečnostní a obranné

⁷ Skupina byla zřízena v únoru 2013 s cílem poskytovat poradenství Komisi ve věci způsobů podpory využití klíčových technologií v Evropě.

politiky EU. Cílem je upozornit na oblasti, v nichž jsou vojenské a nevojenské potřeby podobné, a určit potenciál pro součinnost, a to i s přihlédnutím k oblastem schopností, které zdůraznila Evropská rada, včetně dálkově řízených letadlových systémů, družicové komunikace a kybernetické bezpečnosti.

Společné prostředí pro sdílení informací (Common Information Sharing Environment, CISE) pro námořní oblast EU: Sdělení, které má být přijato v červenci 2014 v souvislosti s evropskou námořní bezpečnostní strategií⁸, poskytne prováděcí plán pro společné prostředí pro sdílení informací. V plánovaném projektu vedeném členskými státy pak kromě toho bude společné prostředí pro sdílení informací ve větším měřítku vytvořeno, využito a vyzkoušeno ještě před svým zavedením v roce 2020.

Civilně-vojenská spolupráce: S cílem praktickým způsobem zlepšit civilně-vojenskou spolupráci na základě stávajících sítí EU zřizuje Komise spolu s agenturou EDA koordinační skupinu, čímž chce dále zintenzivnit součinnost a určit oblasti pro další spolupráci. První úvahy ukazují, že ke slibným oblastem pro rozvoj součinnosti mezi politikami Komise pro vnitřní bezpečnost a práci agentury patří například oblast chemických, biologických, radiologických, jaderných a výbušných materiálů (CBRNE) a detekční technologie. Dne 5. května Komise přijala své sdělení o novém přístupu EU k odhalování a zmírňování rizik CBRNE (COM(2014) 247), které na potřebu posílené civilně-vojenské spolupráce v těchto oblastech také poukázalo. Jednání s členskými státy budou probíhat prostřednictvím stávající poradní skupiny Komise pro CBRNE.

2.5 Kosmický prostor a obrana

Při řešení bezpečnostních výzev má stále zásadnější úlohu rozvoj evropských a vnitrostátních schopností týkajících se kosmického prostoru. Ačkoli některé schopnosti týkající se kosmického prostoru musí zůstat pod výhradní vnitrostátní a/nebo vojenskou kontrolou, Komise je přesvědčena, že větší součinnost mezi vnitrostátními a evropskými kapacitami v oblasti kosmického prostoru znamená významný potenciální přínos z hlediska nižších nákladů a vyšší účinnosti.

Přístup a výstupy

Komise bude pokračovat ve své práci s cílem chránit vesmírnou infrastrukturu a podpořit vývoj další generace družicové komunikace (SATCOM).

Pozorování a sledování vesmíru (Space Surveillance and Tracking, SST): Návrh Komise týkající se rámce podpory pozorování a sledování vesmíru na ochranu vesmírné infrastruktury byl přijat dne 2. dubna 2014. Tento rámec podpoří vnitrostátní úsilí o zřízení konsorcia pro

⁸ Sdělení (JOIN(2014) 9) ze dne 6. března 2014.

SST a poskytování služeb na evropské úrovni. Jakmile bude konsorcium zřízeno, Komise bude prostřednictvím programu Horizont 2020 podporovat vývoj a obnovu kapacit SST.

Družicová komunikace (Satellite Communication, SATCOM): v této oblasti byla v souladu se závěry Evropské rady zřízena skupina uživatelů složená z útvarů Komise, ESVČ, agentury EDA a Evropské kosmické agentury. Tato skupina uživatelů se zabývá otázkou rozšířené poptávky po bezpečnostní družicové komunikaci a bude pomáhat členským státům při přípravách příští generace vládní družicové komunikace.

Kromě toho Komise v těsné koordinaci se skupinou uživatelů zahájí studii, která zmapuje poptávku po družicové komunikaci ze strany uživatelů v oblasti civilní bezpečnosti i ze strany velkých infrastruktur EU. Výsledky se očekávají v roce 2015.

V neposlední řadě pak bude Komise v mezích své pravomoci zkoumat možnosti, jak přispět ke zlepšení přístupu EU k družicovým snímkům s vysokým rozlišením s cílem podpořit mise a operace SZBP a SBOP.

2.6 Uplatňování energetické politiky EU a využívání podpůrných nástrojů v odvětví obrany

Ozbrojené síly mají velký zájem na snížení své energetické stopy, mohly by tudíž významně přispět k naplňování cílů Unie v oblasti energetiky.

Přístup a výstupy

V roce 2013 Komise zahájila jednání s členskými státy a agenturou EDA o zřízení konzultačního fóra pro energii v odvětví obrany a bezpečnosti. Posláním tohoto konzultačního fóra bude propojit odborné zkušenosti při přípravě politik a jiných iniciativ v oblasti energetiky se zvláštními požadavky a prostředím ozbrojených sil.

Konzultační fórum by mělo zahájit činnost do konce roku 2014. Na podzim by mělo být zřízeno při ministerstvech obrany a/nebo přidružených institucích jednotné vnitrostátní kontaktní místo pro otázky energetiky. Financování EU pro konzultační fórum je předběžně vyhrazeno na období 2014–2015 s možným prodloužením, pokud se prokáže užitečnost této iniciativy pro členské státy.

Diskuse s vnitrostátními odborníky ukázaly, že jsou zapotřebí informace o způsobech, jakými mohou být politiky a právní předpisy EU v oblasti energetiky prováděny v odvětví obrany s cílem zlepšit schopnosti ozbrojených sil a přispět k plnění cílů EU a členských států v oblasti 1) energetické účinnosti, 2) využívání obnovitelných zdrojů energie a 3) ochrany kritické energetické infrastruktury.

Konzultační fórum proto do konce roku 2015 vypracuje řadu výstupů, mezi něž patří:

- pokyny ohledně a) provádění příslušných právních předpisů EU v oblasti energetiky a b) financování investic v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie v odvětví obrany,
- koncepce a doporučení týkající se společných akcí členských států s cílem zlepšit ochranu kritických energetických infrastruktur.

2.7 Posílení mezinárodního rozměru

Se snižováním obranných rozpočtů v Evropě během posledních let roste pro evropský průmysl význam vývozu na trhy třetích zemí, který má kompenzovat pokles poptávky na domácích trzích.

Přístup a výstupy

Konkurenceschopnost na trzích třetích zemí: Komise bude se zúčastněnými stranami jednat o tom, jak podpořit evropský obranný průmysl na trzích třetích zemí. K problémům, které je třeba řešit, patří dopad požadavků třetích zemí ve věci kompenzací na evropské odvětví obrany, překážky, kterým evropský průmysl čelí při účasti v zadávacích řízeních ve třetích zemích, a přínos obchodních a investičních dohod EU, podpora poskytovaná konkurentům ze třetích zemí a míra, v jaké by bylo možné podobnou podporu poskytovat společně z EU.

Pro jednání o těchto otázkách Komise ve čtvrtém čtvrtletí roku 2014 zřídí fórum, které spojí zástupce vlád i průmyslu. Na základě výsledků tohoto dialogu Komise posoudí potřebu dalších opatření. Komise bude rovněž nadále pravidelně zapojovat zainteresované strany, zejména do jednání o obchodních a investičních dohodách se třetími zeměmi.

Kontrola vývozu zboží dvojího užití: V návaznosti na zprávu Evropskému parlamentu a Radě o provádění nařízení č. 428/2009⁹ Komise dne 24. dubna 2014 přijala sdělení o přezkumu politiky v oblasti kontrol vývozu¹⁰. Cílem tohoto sdělení je zmapovat směřování kontrol strategického vývozu v EU a určit konkrétní možnosti politiky, pokud jde o jejich modernizaci.

Jako další krok v tomto přezkumu politiky nyní Komise posoudí dopady různých možností přezkumu uvedených ve sdělení. Učiní tak s pomocí externích studií a součástí posouzení bude i cílená veřejná konzultace a „průmyslové fórum“ pro klíčové zúčastněné strany. Komise hodlá posouzení dopadů dokončit v první polovině roku 2015 a položit tak základ pro případné budoucí akce.

⁷ COM(2013) 710 ze dne 24. října 2013.

¹⁰ COM(2014) 244 ze dne 24. dubna 2014.

3. Závěr

Tato zpráva navazuje na sdělení Komise přijaté v červenci 2013 a přispívá k provádění závěrů Evropské rady z prosince 2013. Současně zajišťuje kontinuitu činností Komise v oblasti obrany a bezpečnosti a propojuje přínos Komise se zasedáním Evropské rady v červnu 2015.

Komise může významně přispět k posílení evropského odvětví obrany a bezpečnosti zejména prostřednictvím svých politik pro vnitřní trh, průmysl, výzkum a inovace. Důvodem je především to, že vztah mezi civilním světem a prostředím obrany posiluje a současně se hranice mezi nimi stále více stírají. Konkrétně je to patrné v případě misí SBOP, které jsou většinou civilní a jejichž účinnost vyžaduje civilně-vojenskou spolupráci. To zvyšuje poptávku po větší civilně-vojenské součinnosti v oblastech, jako jsou komunikace, strategická doprava, dohled, dálkově řízené letadlové systémy atd. Evropská unie, zvláště pak Komise a vysoká představitelka, se nalézají v postavení, které jim umožňuje na tuto výzvu reagovat.

Současně nadále dramaticky klesají investice do výzkumu a vývoje v oblasti obrany. V roce 2012 se výdaje celé EU na výzkum a vývoj v oblasti obrany snížily oproti roku 2011 o 38 %. Zčásti i v důsledku toho se zvětšuje propast mezi výzkumem a vývojem v obranné a civilní oblasti. Roste tudíž závislost obranného průmyslu na technologiích pocházejících z civilní sféry, stejně jako tendence k diverzifikaci do civilních podniků. Civilní společnosti mezitím nakupují technologie, například robotiku, které jsou předmětem zájmu i u podniků v oblasti obrany. Nezbytné technologie, jako jsou například ty, jež se týkají velkých datových souborů, syntetické biologie, 3D tisku atd., se stanou důležitým zdrojem inovací pro obranný i civilní průmysl.

Ačkoli je nadále obtížné předvídat, jak bude evropské odvětví obrany a bezpečnosti vypadat v příštích dvaceti až třiceti letech, je zřejmé, že prostředí průmyslu prochází změnami. Činnosti v oblasti obrany budou mít stále své zvláštní rysy, význam civilních prvků pro toto odvětví však poroste. Tento trend ještě zvyšuje relevantnost politik Komise pro oblast obrany a nabízí příležitost k nové součinnosti a větší účinnosti, kterou by Evropa neměla promarnit.